

Gäller för: Verksamhet Specialistmedicin, Allergimottagning Sahlgrenska

Giltig från: 2025-12-02

Innehållsansvar: Mona Andersson Palmqvist, (monpa7), Överläkare

Giltig till: 2027-12-01

Godkänd av: Björn Lindkvist, (bjoli6), Verksamhetschef

Allergologi – Födoämnesprovokation normalportion

Förändringar sedan föregående version

Rutinen anpassad till ny mall i STY Sharepoint. I övrigt inga ändringar sedan föregående version.

Bakgrund och syfte

Instruktion födoämnesprovokation med normalportion.

Förutsättningar

Sjuksköterskor och Dietister Allergimottagningen, verksamhet Lungmedicin, allergologi och palliativ medicin, område 6, Sahlgrenska Universitetssjukhuset ansvarar för att utföra arbetet enligt gällande rutin.

Vårdenhetschef allergologi ansvarar för att rutinen är känd och följs.

Verksamhetschefen ansvarar för att rutinen finns och följer gällande författningar/lagar.

Förberedelser

1. Inför kallelse

- Kontrollera att provsvar från allergitester (specifika IgE i serum och/eller hudtest) samt förväntade symtom för aktuellt födoämne finns dokumenterade i journalen
- Kontrollera att ansvarig läkare gjort en skriftlig ordination.

2. Förberedelser

Informera patienten:

- om hur provokationen går till och beräknad tidsåtgång, cirka 2–3 timmar

- om vilket födoämne som skall tas med samt i vilken mängd
- om att patienten bör vara symtomfri på provokationsdagen
- om att lättare frukost eller lunch bör intas innan provokation, senast 60 minuter före
- om utsättande av läkemedel innan provokation, se läkemedelslista.

Utförande

3. Genomförande

- Läkare skall vara informerad och finnas tillgänglig
- Anafylaxiberedskap
- Eventuellt fri venväg
- Kontrollera patientens allmäntillstånd
- Mät blodtryck och puls.
- Undersök patienten utifrån anamnes på symtom. För ytterligare objektiv bedömning kan man be patienten ta ett ansiktsfoto före provokationen med egen kamera.
- Patienten äter födoämnet enligt förslag på dosering av normalportion, (se lathund sid. 4–5 i denna rutin)
- Patienten skall observeras under hela provokationen och får inte lämna mottagningen
- Patienten bör stanna 1 timma eller längre efter avslutad provokation. Tiden är beroende på anamnes och om reaktion uppstår under provokationen. Patienten får inte lämna mottagningen under denna tid
- Informera patienten att om senreaktion uppstår bör patienten kontakta mottagningen i första hand.

Avsteg från rutin

Medvetet avsteg från rutinen dokumenteras i Melior om rutinen är kopplad till patient. Övriga orsaker till avsteg från rutinen rapporteras i MedControlPRO, där aktuell linjefe chef ansvarar för utredning, åtgärd och uppföljning.

Uppföljning

Uppföljning, utvärdering och revidering av rutindokumentet ska ske vid behov, dock senast två år efter godkännande. Ansvar för revidering har vårdenhetschefen öppenvård eller av denne utsedd person.

Relaterad information

Sidorna 4–5 Bilaga Lathund: Förslag på dosering och tillvägagångssätt vid vanligt förekommande födoämnesprovokationer, normalportion.

Arbetsgrupp

Rutinen framtagen av: Ulf Bengtsson, överläkare

Reviderad av: Margareta B Gertmo, sjuksköterska, Jenny van Odijk, dietist, Monica Carlsson, dietist.

Denna version reviderad av: Mona Palmqvist, Överläkare allergologi.

Källförteckning

Bindslev-Jensen C, Ballmer-Weber BK, Bengtsson U, Blanco C, Ebner C, Hourihane J et al. *Standardization of food challenges in patients with immediate reactions to foods* - position paper from the European Academy of Allergology and Clinical Immunology. *Allergy*. 2004;59:690–7.

Bilaga sida 1 av 2

Förslag på dosering och tillvägagångssätt vid vanligt förekommande födoämnesprovokationer, normalportion

ÄGG

Normalportion: 1 ägg, cirka 60 gram

- Dela ett kokt ägg i 4 klyftor.
- Börja med att tugga en halv klyfta (= ca 1 tesked), spotta ut
- Ät resten av klyftan, svälj
- Ät 1 klyfta
- Ät 2 klyftor

BRÖD BAKAT PÅ VETE

Normalportion: 40 gram vete, ca 2 skivor vitt bröd

- Dela en brödskiva i 4 delar
- Ta en fjärdedel, tugga och spotta ut
- Ät en fjärdedel
- Ät en halv brödskiva
- Ät en hel brödskiva

KOMJÖLK/SOJADRYCK/HAVREDRYCK: Normalportion: 200 ml/ 2 dl

- Ta 1 tesked i munnen, skölj runt och spotta ut
- Drick 1 tesked
- Drick 1–2 matskedar
- Drick ½ dl
- Drick 1 dl

KOKOSMJÖLK

Normalportion: 100 ml, motsvarar 2 gram kokosprotein

- Ta 1 tesked, skölj runt och spotta ut
- Drick 1 tesked
- Drick 1 matskedar
- Drick 2 matskedar
- Drick resterande mängd (3 msk= ½ dl)

FISK

Normalportion: 100 g (=cirka 125 g rå vikt)

- Ta 1 tesked i munnen, tugga och spotta ut
- Ta 1 tesked, tugga och svälj
- Ät 1 matsked
- Ät 2 matskedar
- Ät 4 matskedar
- Dubbla mängden tills portionen är uppäten

Bilaga sida 2 av 2

RÄKOR

Normalportion: 100 g skalade räkor (= 3 hg oskalade)

- Ta 1/2 räka, tugga och spotta ut
- Ta 1/2 räka, tugga och svälj
- Ät 1 räkor
- Ät 2 räkor
- Ät 4 räkor
- Dubbla mängden tills portionen är uppäten

KÖTT

Normalportion: 100 g (= 125 g rå vikt)

- Ta 1 tesked i munnen, tugga och spotta ut
- Ta 1 tesked, tugga och svälj
- Ät 1 matsked
- Ät 2 matskedar
- Ät 4 matskedar
- Dubbla mängden tills portionen är uppäten

Nötter och fröer

TRÄDNÖTTER och JORDNÖTTER: Normalportion: 10 nötter= cirka 10 gram

- Ta 1/2 nöt, tugga och spotta ut
- Ät 1/2 nöt, tugga och svälj
- Ät 1 nöt (=2 jordnötshalvor)
- Ät 2 nötter
- Ät 4 nötter
- Dubbla mängden tills portionen är uppäten

FRÖER (solros, sesam, pinje)

Normalportion: 10 g = 1 msk

- Ta 1 frö, tugga och spotta ut
- Ät 1 frö, tugga och svälj
- Dubbla tills portionen är uppäten

FRÖER (sesam, vallmo, linfrö)

Normalportion: 3 g = 1 tsk

- Blanda ut i 1/2 dl yoghurt
- Ta 1/2 tsk av blandningen, svälj
- Dubbla tills portionen är uppäten

BALJVÄXTER (KIKÄRTA, LINSER) Normalportion 1/2-1 dl

- Ät 1 tesked kokta linser
- Ät 2 teskedar kokta linser
- Dubbla tills portion är uppäten

Information om handlingen

Handlingstyp: Rutin

Gäller för: Verksamhet Specialistmedicin, Allergimottagning
Sahlgrenska

Innehållsansvar: Mona Andersson Palmqvist, (monpa7),
Överläkare

Godkänd av: Björn Lindkvist, (bjoli6), Verksamhetschef

Dokument-ID: SU9788-135611145-72

Version: 6.0

Giltig från: 2025-12-02

Giltig till: 2027-12-01